

[Paġna Ewlenija](#) > ... > [Proċeduri Tal-qorti](#) > [Kawżi Ċivili](#) > [Smigħ Ta' Xhieda](#) > [Spain](#)

Smigħ ta' xhieda

Il-kontenut ipprovdut minn

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 L-oneru tal-provi

Biex dritt jiġi rikonoxxut quddiem qorti, trid tiġi pprovduta l-evidenza tal-fatti li jkunu qed jiġu allegati. Dan jinvolve t-tweġġ ta' attività proċedurali, li l-istadji u t-tempestività tagħha huma regolati.

Il-partijiet li jieħdu sehem fil-proċedimenti jridu juru bil-provi l-fatti li qed jallegaw u li fuqhom huma bbażati t-talbiet tagħhom. Għaldaqstant, l-attur irid jipprovi evidenza tal-fatti fir-rikors tiegħu, filwaqt li l-konvenut irid ikun kapaċi juri bil-provi fatti li jipprevjenu, iħassru jew idgħajfu l-effettività legali tal-fatti fir-rikors.

Il-parti bl-oneru tal-provi għarrab il-konsegwenzi preġudizzjarji ta' nuqqas ta' provi. B'hekk, jekk meta jasal il-waqt biex tinqata' s-sentenza jew deċiżjoni simili, il-parti ma tkunx uriet bil-provi l-fatti li hi tkun qed tallega, il-qorti tiċċad it-talbiet. Biex tattribwixxi nuqqas ta' prova ta' ċertu fatt lil waħda mill-partijiet, il-qorti tqis il-faċilità li biha parti tista' turi provi ta' dak il-fatt.

Hu essenzjali li l-persuni kollha li jixtiequ jirrikorru għall-qorti janalizzaw minn qabel il-possibiltajiet tagħhom li jirnexxihom juru bil-provi dak li qed jallegaw biex jevitaw milli jaħlu żmien u flus (spejjeż legali) jekk ma jirnexxihomx jagħmlu dan. Għal dan l-għan, hemm bżonn li wieħed ikollu xi għarfien, anki jekk ferm ġenerali u bażiku, dwar ir-regoli li jirregolaw l-istadju evidenzjali tal-proċedimenti.

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

L-istadju tal-provi fil-liġi Spanjola huwa regolat mill-[Kapitoli V u VI tat-Titolu I, Volum II \(l-Artikoli 281 sa 386\) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili](#) (Liġi 1/2000 tas-7 ta' Jannar 2000). Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili fih kummenti ġenerali dwar l-evidenza fit-Taqsima XI tal-introduzzjoni (teknikament magħrufa bħala l-preambolu) li jistgħu jkunu ta' interess għal kull min jixtieq isir jaf kif il-leġiżlatur Spanjol jara l-istadju evidenzjali tal-proċedimenti. Ċerti proċedimenti għandhom regoli speċjali dwar il-kumpilazzjoni ta' xhieda li jbiddu r-regoli ġenerali, bħall-proċedimenti li jinvolve lil minorenni jew lil familji. Ċerti liġijiet li jipproteġu d-drittijiet tal-konsumaturi jew ta' gruppi li jistgħu jkunu soġġetti għad-diskriminazzjoni, bħall-ħaddiema, ipogġu l-oneru tal-provi ta' ċerti fatti fuq il-kontroparti - l-impjegaturi eċċ. - ([Id-Digriet Leġiżlattiv Irjali 1/2007 tas-16 ta' Novembru 2007 li japprova t-test riformulat tal-Liġi Ġenerali għall-Protezzjoni tal-Konsumaturi u l-Utenti](#) u l- [Liġi 15/2022 tat-12 ta' Lulju 2022, li tkopri t-trattament ugwali u n-nondiskriminazzjoni](#)).

Il-kumpilazzjoni tax-xhieda tista' ssir ukoll fil-Qorti tas-Sekond'Istanza jekk tkun limitata għal xhieda li tkun giet irrifjutata b'mod żbaljat jew li ma setgħetx tiġi kkompilata fil-Qorti tal-Prim'Istanza għal raġunijiet li ma jkunux attribwibbli għar-rikorrent. Madankollu, il-Qorti tal-Appell dejjem tista' teżamina lil minorenni fi proċedimenti tal-familja.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix

valida?

Tradizzjonalment issir distinzjoni fil-livell teoriku bejn provi tal-fatti u provi tal-liġi, għad li fil-verità l-liġi mhix kwistjoni li trid tintwera bil-provi peress li trid tkun magħrufa mill-imħallef. Eċċezzjoni għal din hi l-liġi barranija, li jaf ikollha bżonn tintwera bil-provi. Il-prova ta' liġi barranija hija rregolata mil-[Liġi dwar il-kooperazzjoni legali internazzjonali f'materji ċivili](#), li tgħid li l-imħallef jista' jitlob rapporti dwar materja relatata ma' liġi barranija, normalment permezz tal-awtorità ċentrali Spanjola. Jekk il-liġi barranija ma tintweriex bil-provi, tista' tiġi applikata l-liġi Spanjola, għad li l-imħallef juża din is-setgħa f'ċirkustanzi eċċezzjonali biss.

Mhuwiex meħtieġ li jiġu ppruvati fatti li jkunu kompletament u ġeneralment magħrufa jew fatti li fuqhom il-partijiet jaqblu, ħlief f'każijiet li fihom is-suġġett tal-kawża jkun barra mill-kontroll tal-partijiet; fi kliem ieħor, kawżi dwar il-kapaċità ġuridika tal-persuni, il-filjazzjoni, iż-żwieġ u l-minorenni.

Il-preżunzjonijiet stabbiliti bil-liġi jeżentaw lill-parti li tibbenefika mill-preżunzjoni milli tipprovdi prova tal-fatt preżunt. Fil-każ ta' preżunzjonijiet bħal dawn, evidenza li turi bil-kontra tiġi ammessa sakemm ma tkunx projbita b'mod espliċitu mil-liġi. Preżunzjonijiet stabbiliti bil-liġi jinkludu s-sjeda kongunta ta' proprjetà u ta' flus miksuba minn wieħed mill-konjuġi jew mit-tnejn wara ż-żwieġ, ħlief meta jkun jista' jintwera bil-provi li dawn ikunu jappartjenu b'mod esklużiv għal wieħed/waħda minnhom, il-preżunzjoni li l-konjuġi jgħixu flimkien, u l-preżunzjoni li persuna nieqsa kienet haġja sal-mument meta giet dikjarata mejta.

Bħala regola ġenerali, in-nuqqas ta' twegiba mill-konvenut għar-rikors u nuqqas milli jidher ma jeżentawx lill-konvenut mill-oneru tal-provi tal-fatti biex isostni d-dikjarazzjonijiet tiegħu. Madankollu, hemm eċċezzjonijiet li fihom nuqqas ta' oġġezzjonijiet mill-konvenut iwassal biex l-imħallef joħroġ sentenza li tilqa' t-talbiet tal-attur, jew jordna l-eżekuzzjoni jekk l-ilment ma jingħatax twegiba. Dan hu l-każ, pereżempju, fi proċedimenti għal żgumbrament minħabba nuqqas ta' ħlas u proċedimenti għal talbiet żgħar.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Il-fatti allegati mill-partijiet fid-dikjarazzjonijiet tat-talba u tad-difiża tagħhom iridu jintwerew bil-provi, u l-qorti trid twettaq l-evalwazzjoni tagħha fuq il-bażi taċ-ċirkustanzi tal-każ, filwaqt li tikkunsidra l-evidenza kollha kkompilata u n-natura ta' din (pereżempju, att pubbliku ma jkollux l-istess valur bħal dikjarazzjoni minn waħda mill-partijiet). L-evalwazzjoni tal-evidenza u r-raġunijiet għaliex l-imħallef jasal għal ċerti konklużjonijiet iridu jiġu stabbiliti fis-sentenza. Minbarra l-evidenza diretta, hemm ukoll evidenza indiretta, li tfisser li ladarba fatt jiġi ammess jew muri bil-provi fis-sħuħija tiegħu, il-qorti tista' tippreżumi li fatti ieħor hu minnu dment li jkun hemm rabta preċiża u diretta bejn iż-żewġ fatti. Il-qorti trid tistabbilixxi fid-deċiżjoni r-raġunijiet li wasluha mill-fatt muri bil-provi għall-fatt preżunt.

2 Is-smiġħ tal-provi

2.1 Għas-smiġħ tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

Skont il-prinċipju li l-qorti trid tiġġudika biss fuq il-kwistjonijiet ippreżentati lilha (principio dispositivo) li jirregola l-proċedimenti ċivili, il-partijiet iridu jipproponu lill-qorti l-evidenza li biħsiebhom jippreżentaw matul il-proċedimenti. Madankollu, il-qorti tista' tiddeċiedi minn jeddha li ċerta evidenza tista' tiġi kkompilata biss fil-każijiet stabbiliti bil-liġi. B'hekk, matul is-seduta preliminari fil-proċedimenti ċivili ordinarji, jekk l-imħallef iqis li l-evidenza proposta mill-partijiet ma tkunx suffiċjenti biex jiġu ċċarati l-fatti kkontestati, dan jista' jinforma lill-partijiet bil-fatt li jista' jkun affettwat mill-insuffiċjenza tal-evidenza, u jindika wkoll l-evidenza li l-partijiet jistgħu jipproponu.

Fi proċedimenti li jikkonċernaw il-kapaċità legali tal-persuni, il-parentela, iż-żwieġ u minorenni, l-imħallef jista', indipendentement mill-evidenza li l-partijiet jew is-servizz tal-prosekuzzjoni jitolbu, jikkompila kwalunkwe xhieda li hu jqis neċessarja biex jiddeċiedi l-proċedimenti skont it-tip ta' proċedimenti inkwistjoni.

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Fil-proċedimenti orali (talbiet sa €6 000 jew ċerti materji bħal żgumbramenti), wara li jitressqu u jintlaqgħu l-

provi matul is-seduta, l-imħallef jipproċedi biex jikkumpila x-xhieda fil-proċedimenti attwali.

Fil-proċedimenti ordinarji (talbiet li jaqbu s-€6 000 jew ċerti materji bħad-drittijiet fundamentali), wara li jintlaqgħu l-provi fis-seduta preliminari (li fiha jiġu solvuti l-kwistjonijiet proċedurali wkoll), tiġi stabbilita data għall-proċedimenti u l-kumpilazzjoni tax-xhieda tiġi posposta għal dakinhar. Il-partijiet jiġu mħarrka biex jagħmlu dikjarazzjonijiet, ix-xhieda li l-partijiet stess ma setgħux iġibu magħhom quddiem il-qorti jiġu mħarrka, l-esperti jiġu mħarrka meta l-partijiet ikunu jixtiequ jiksbu kjarifika jew spjegazzjonijiet rigward l-opinjonijiet espressi, u l-istituzzjonijiet li jkunu fil-pussess tad-dokumenti li l-partijiet ma setgħux jiddivulgaw mat-talba u mad-difiża jiġu kkuntattjati, dment li l-partijiet ikunu indikaw l-arkivji fejn jinsabu d-dokumenti. Kwalunkwe xhieda li ma jkollhiex bżonn tiġi kkompilata matul il-proċedimenti (bħal żjarat f'ċerti postijiet) tiġi kkompilata qabel il-proċedimenti. F'każ li l-unika evidenza ammessa fis-seduta preliminari tkun fil-forma ta' dokumenti, u dawn ma jkunux ġew ikkontestati, jew meta tiġi prodotta perizja u ebda parti ma titlob il-preżenza tal-espert fis-seduta preliminari, il-qorti toħroġ sentenza wara s-seduta preliminari, mingħajr ma tistabbilixxi data għall-proċedimenti.

Ir-regola ġenerali hi li x-xhieda tiġi kkompilata mill-istess imħallef jew qorti li tkun qed tisma' l-kawża, anke meta x-xhud ma jkunx jirrisjedi fid-distrett u jkollu jivvjaġġa sas-sede tal-qorti dakinhar tat-taħrika (għad li bid-dritt li jitlob il-kumpens korrispondenti mingħand il-parti li tipproponih kif stipulat mir-Registatur tal-Qorti u mingħajr ħsara għad-dritt sussegwenti ta' dik il-parti li titlob kumpens mingħand il-parti l-oħra jekk tirbaħ l-ispejjeż legali). Il-qorti li tkun qed tisma' l-kawża tista' tikkumpila x-xhieda wkoll permezz ta' vidjokonferenza, li ssir bl-assistenza tal-qorti fejn ix-xhud, il-parti jew il-perit ikun domiciljat. Il-prattika tal-kontroezami tax-xhieda jew tal-periti li jirrisjedu f'pajjiż ieħor tal-UE permezz ta' vidjokonferenza hija konformi mar-[Regolament \(UE\) 2020/1783 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2020](#), u f'pajjiżi terzi hija konformi mal-[Liġi dwar il-kooperazzjoni legali internazzjonali](#) u konvenzjonijiet u trattati eżistenti.

Hu biss f'każijiet eċċezzjonali, bħad-distanza konsiderevoli li tkun involuta, li tkun tista' tintalab assistenza ġudizzjarja biex tiġi riċevuta d-dikjarazzjoni fil-qorti tal-posta ta' residenza tax-xhud. F'dan il-każ, ittra ta' talba tiġi indirizzata lill-qorti l-oħra (fil-livell nazzjonali) jew jintuża mekkanizmu stabbilit permezz tar-regoli dwar il-kooperazzjoni ġudizzjarja internazzjonali, skont fejn tkun trid tiġi riċevuta d-dikjarazzjoni. F'dan l-aħħar każ, il-partijiet iridu jgħaddu l-mistoqsijiet li jridu jsiru bil-miktub.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċċad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Evidenza ta' fatti inkontestabbli jew evidenza li ma tkunx rilevanti għas-sugġett tal-proċedimenti ma tiġix ammessa, u lanqas evidenza li, skont regoli u kriterji raġonevoli u partikolari, ma tikkontribwixxi biex jiġu ċċarati l-fatti kkontestati. Fl-ebda każ il-qorti ma tammetti evidenza li tinkiseb b'mod illegali, li tmur kontra d-drittijiet fundamentali jew li tfittex l-assistenza tal-qorti biex jinkisbu dokumenti disponibbli għall-partijiet.

B'mod ġenerali, evidenza oħra minbarra dokumenti ta'sostenn, trid tiġi proposta fil-proċedimenti orali jew fis-seduta preliminari. L-evidenza proposta barra miż-żmien allokat ma tiġix ammessa.

Fi proċedimenti li jinvolvu l-kapaċità legali, il-familja u minorenni, jistgħu jiġu introdotti fatti ġodda wara t-talba u d-difiża, u b'mod partikolari fil-Qorti tat-Tieni Istanza meta jiġi pprezentat appell kontra s-sentenza jew l-appell jiġi kkontestat. Evidenza ġdida tista' tiġi proposta f'każijiet bħal dawn, dment li l-perjodu għall-qtuġ tas-sentenza ma jkunx beda. Fi proċedimenti oħra, meta l-perjodu għall-preżentazzjoni tal-argumenti jkun intemm u jinstab fatt sinifikanti ġdid, il-partijiet jistgħu jgħarrfu lill-qorti bil-miktub u jitolbu wkoll il-kumpilazzjoni ta' xhieda jekk il-parti l-oħra ma tagħrafex il-fatt bħala veru.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Il-mezzi ta' prova li jistgħu jintużaw fil-proċedimenti huma: l-eżami tal-partijiet; atti pubbliċi; skritturi privati; perizji; eżami ġudizzjarju; eżami tax-xhieda; u mezzi ta' riproduzzjoni ta' kliem, ta' ħsejjes u ta' immaġnijiet, kif ukoll strumenti li jippermettu l-ħżin, l-irkupru u r-riproduzzjoni ta' kliem, ta' *data*, ta' ċifri u ta' operazzjonijiet matematiċi mwettqa għal finijiet kontabilistiċi jew għal finijiet oħra li jkunu rilevanti għall-proċedimenti.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjonijiet ta' esperti?

TESTIMONJANZA TAX-XHIEDA - M'hemm ebda bżonn li jissemew ix-xhieda fit-talba jew fid-difiża, peress li fi

proċedimenti orali, kull parti trid tidher fid-data indikata għas-seduta mal-persuni li jkunu se jixhdu fil-proċedimenti. Il-partijiet iridu jitolbu lill-qorti tħarrek lix-xhieda li huma ma rnexxilhomx iġibu magħhom il-qorti, filwaqt li tordnalhom jidhru fi żmien tliet ijiem mir-riċevuta tat-taħrika. Fi proċedimenti ordinarji, ix-xhieda jiġu identifikati fis-seduta preliminari, meta, minbarra kwistjonijiet proċedurali, jiġu ddeterminati l-fatti kkontestati tal-kawża u tiġi proposta u ammessa l-evidenza relatata magħhom.

It-testimonjanza tax-xhieda dejjem tkun orali u tingħata dakinhar tal-proċedimenti (hekk ukoll il-kjarifiki meqjusa li għandhom jintalbu mingħand l-esperti). Madankollu, hemm eċċezzjoni waħda għal din ir-regola ta' smiġħ tax-xhieda: meta jkun hemm bżonn li l-persuni ġuridiċi jew l-entitajiet pubbliċi jipprovdu informazzjoni dwar il-fatti sinifikanti tal-proċedimenti, iżda ma jkunx neċessarju li l-persuni fiżiċi jinstemgħu b'mod individwali. F'dan il-każ, minflok dikjarazzjoni orali, tiġi ppreżentata lill-entità lista ta' mistoqsijiet li l-partijiet jixtiequ li jitwiegħbu u li l-imħallef iqis bħala pertinenti. It-twegħiba ssir bil-miktub.

TESTIMONJANZA TAL-ESPERTI: Il-perizji dejjem jingħataw bil-miktub. Wara li jipprezentawhom u jinqraw dawk tan-naħa l-oħra, il-partijiet iridu jiddeċiedu jekk hemmx bżonn li l-espert jieħu sehem fil-proċedimenti biex jipprovdi kwalunkwe kjarifika jew spjegazzjoni li tista' tkun neċessarja.

Jekk il-partijiet jixtiequ jagħmlu użu mit-testimonjanza ta' espert, trid tiġi ppreżentata l-perizja li fuqha jkunu bbażati d-dikjarazzjonijiet tagħhom, ħlief meta dan ma jkunx possibbli, f'liema każ dawn iridu jindikaw l-opinjoni jiet li jkunu biħsiebhom jużaw. Barra minn hekk, dawn iridu jipproduċu l-opinjoni jiet malli jkunu disponibbli, u fi kwalunkwe każ, ħamest ijiem qabel ma tibda s-seduta preliminari fil-proċedimenti ordinarji, jew ħamest ijiem qabel is-seduta fil-proċedimenti orali. Minkejja dan, il-partijiet jistgħu jitolbu li jinħatar espert mill-qorti meta jipprezentaw it-talba jew id-difiża, f'liema każ l-opinjoni tinħareġ b'mod sussegwenti (normalment fil-perjodu bejn is-seduta preliminari u l-proċedimenti, iżda b'biżżejjed żmien minn qabel biex il-partijiet ikunu jistgħu jistudjawha qabel is-seduta).

Figura intermedjarja bejn ix-xhud u l-espert hu l-perit, li jkun xhud li kapaċi jipprovdi informazzjoni dwar kwistjonijiet tekniċi relatati mal-proċedimenti. Normalment, il-periti jkunu awturi ta' rapporti ppreżentati mat-talba jew mad-difiża bħala evidenza dokumentarja, u ma jagħtux testimonjanzi esperti.

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Iva. Atti pubbliċi jipprovdu prova sħiħa tal-fatt, tal-att jew tal-istat kurrenti li jkunu qed jiddeskrivu, kif ukoll id-data li fiha ġiet prodotta d-dokumentazzjoni u l-identità tan-nutara u tal-persuni involuti fil-produzzjoni tagħhom. Jekk l-awtentiċità ta' att pubbliku tiġi kkontestata, dan jiġi verifikat u jitqabbel mal-orijinali, ikun fejn ikun. Minkejja dan, dawn li ġejjin jipprovdu prova legali sħiħa mingħajr ebda bżonn ta' verifika jew ta' tqabbil, ħlief jekk ikun hemm evidenza li turi bil-kontra jew tqabbil tal-kitba bl-idejn, fejn possibbli: atti pubbliċi antiki li ma jkollhomx protokoll ta' nutar u kwalunkwe att pubbliku li l-orijinali tiegħu jkun nieqes jew li ma jkun hemm ebda rekord tiegħu għall-fini ta' verifika jew ta' tqabbil.

Dokumenti privati jipprovdu wkoll prova sħiħa fil-proċedimenti meta ma jiġux ikkontestati mill-parti li għalihom ikunu preġudizzjarji. Jekk l-iskrittura privata tiġi kkontestata, il-parti li tipproduċiha tista' titlob tqabbil tal-kitba bl-idejn jew kwalunkwe mezz ieħor ta' prova li jkun jivverifika l-awtentiċità tagħha. Jekk ma jkunx possibbli li tintwera prova tal-awtentiċità tal-iskrittura privata, din tiġi evalwata f'konformità mar-regoli ta' kritika solida, li jiġu segwiti wkoll meta tiġi evalwata l-bqija tal-evidenza kkompilata. Jekk, wara kontestazzjoni, jirriżulta li l-iskrittura tkun awtentika, il-parti li tikkontestaha tista' tiġi ordnata tħallas mhux biss għall-ispejjeż involuti, iżda anki multa.

Finalment, jekk il-bqija tal-evidenza ma turix xi mod ieħor, is-sentenza tikkunsidra bħala veru kwalunkwe fatt li parti tkun għarfet bħala tali fid-dikjarazzjonijiet tal-partijiet jekk dik il-parti tkun ħadet sehem b'mod personali fihom u l-istabbiliment tagħhom bħala veri jkun preġudizzjarju għalkollox għaliha.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

Fil-prinċipju, ma hemm ebda regola li tindika liema evidenza trid tintuża biex jintwerew provi ta' ċerti fatti, iżda hu loġiku li, pereżempju, fil-każ ta' talba għal ammont ta' flus li tirriżulta minn relazzjonijiet kummerċjali bejn il-partijiet, l-eżistenza jew is-saldu tad-dejn bażikament jiġu ddeterminati permezz ta' evidenza dokumentarja.

It-testimonjanza tal-esperti tkun meħtieġa meta jkun hemm bżonn ta' għarfien xjentifiku, artistiku, tekniku jew

prattiku biex jiġu evalwati l-fatti jew iċ-ċirkustanzi li jkunu rilevanti għall-kwistjoni jew biex tinkiseb ċertezza akbar dwarhom.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

Ix-xhieda li jiġu mħarrka huma obbligati jidhru fil-proċedimenti jew fis-seduta indikata. Jekk jonqsu milli jagħmlu hekk, dawn jeħlu multa ta' €180 sa €600, soġġetti għal perjodu ta' hamest ijiem li matulu jistgħu jinstemgħu. Jekk ix-xhud ma jidhirx meta jiġi mħarrek għat-tieni darba, is-sanzjoni ma tibqax sempliċi multa: imbagħad ix-xhud ikun qed juri disprezz lejn il-qorti, xi haġa li x-xhieda jiġu mwissija dwarha mill-bidu nett.

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Il-prinċipju ġenerali li jobbliga lix-xhieda jixhdu ma japplikax għal xhieda li, minhabba l-istatus jew il-professjoni tagħhom, għandhom dmir li jzommu sigrieti l-fatti li jkunu qed jiġu interrogati dwarhom, f'liema każ dawn iridu jiddikjaraw hekk, filwaqt li jagħtu raġunijiet, u l-qorti, b'kunsiderazzjoni tar-raġunijiet għaċ-ċaħda milli jixhdu, tiddeċiedi x'għandu jiġri fir-rigward tal-eżami tagħhom, u tista' teħlishom mill-obbligu li jwieġbu. Jekk ix-xhud jinheles mill-obbligu li jwieġeb, dan irid jiġi reġistrat.

Jekk jiġi allegat mix-xhud li l-fatti li dwarhom qed isirulu mistoqsijiet huma relatati ma' kwistjoni li ġiet dikjarata jew klassifikata legalment bħala kunfidenzjali, il-qorti, fil-każijiet li tqis li dan ikun neċessarju fl-interessi tal-amministrazzjoni tal-ġustizzja, titlob mingħand il-korp kompetenti fuq inizzjattiva tagħha stess dokument uffiċjali li jikkonferma dan. Ladarba l-qorti tivverifika li l-allegazzjoni ta' kunfidenzjalità tkun korretta, hi tordna li d-dokument jitqiegħed fir-rekords, inkluzi l-mistoqsijiet koperti mis-segretezza uffiċjali.

Barra minn hekk, qabel id-dikjarazzjonijiet tagħhom, ix-xhieda jridu jsirulhom mistoqsijiet mill-qorti rigward iċ-ċirkustanzi personali tagħhom (rabtiet familjari jew hbiberija mal-partijiet jew mibegħda lejn dawn, interess personali fil-kwistjoni, eċċ.), u fid-dawl tat-twegibiet tagħhom, il-partijiet jistgħu jipprezentaw kummenti lill-qorti rigward l-imparzjalità tagħhom.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Ix-xhieda huma obbligati jidhru jekk jiġu mħarrka mill-qorti u huma obbligati jaħilfu jew iwiegħdu li se jgħidu l-verità, filwaqt li jiġu mwissija dwar is-sanzjonijiet stabbiliti għar-reat ta' ksur tal-ġurament fil-proċedimenti ċivili. Ix-xhieda huma obbligati jixhdu bil-mod stabbilit fl-Artikolu 366 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Jekk xhud jiċċad milli jixhed, dan għandu jitqies li qed juri disprezz lejn il-qorti, u jkun soġġett għal multa, jew, skont is-serjetà ta' din, iċ-ċaħda tista' potenzjalment tikkostitwixxi reat.

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

Kulhadd jista' jkun xhud, ħlief dawk imċaħħda b'mod permanenti mir-raġuni jew mill-użu tas-sensi tagħhom (dawl, smigħ, eċċ.) fir-rigward tal-fatti li jistgħu jkunu jafu bihom biss billi jużaw dawn is-sensi.

Minorenni taħt l-età ta' erbatax-il sena jistgħu jaġixxu bħala xhieda jekk, fl-opinjoni tal-qorti, dawn ikollhom il-livell neċessarju ta' maturità biex ikunu jafu u jgħidu l-verità.

Skont il-liġi ta' Spanja, il-kunċett tradizzjonali ta' xhud jirreferi għal persuni fiżiċi, iżda dan ma jzommx lir-rappreżentanti legali tal-persuni ġuridiċi milli jidhru bħala xhieda biex jipprovdu informazzjoni dwar fatti li huma midħla tagħhom minhabba l-kariga tagħhom. Fil-każ ta' persuni ġuridiċi u ta' entitajiet pubbliċi, il-possibbiltà li jinformat lill-Qorti bil-miktub hi prevista b'mod esplicitu, kif diġà ntqal aktar 'il fuq (l-Artikolu 381 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smigħ ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?

Il-mistoqsijiet li jiġu ammessi mill-qorti jsiru b'mod dirett mill-avukati tal-partijiet, billi tibda l-parti li tkun ipproponiet lix-xhud. Ladarba jitwieġbu l-mistoqsijiet li jsiru mill-avukat tal-parti li tkun ipproponiet it-testimonjanza tax-xhud, l-avukati ta' kwalunkwe waħda mill-partijiet l-oħra jistgħu jagħmlu lix-xhud kwalunkwe mistoqsija ġdida li huma jqisu li hi siewja biex jiċċaraw il-fatti. L-imħallef jista' jagħmel ukoll mistoqsija lix-xhud biex jikseb kjarifiki u informazzjoni addizzjonali.

Fuq inizjattiva tagħha stess jew fuq it-talba ta' kwalunkwe waħda mill-partijiet, il-qorti tista' tippermetti lil xhud li jkun għamel dikjarazzjoni li tikkontradixxi serjament dik ta' xhud ieħor jew ta' kwalunkwe waħda mill-partijiet eżaminati preċedentement biex jiġi kkonfrontat ma' dak ix-xhud jew ma' dik il-parti.

Ix-xhud jista' jiġi eżaminat b'vidjokonferenza jekk jintalab hekk u jekk il-qorti taqbel. Dan ikun il-każ meta d-dikjarazzjoni b'vidjokonferenza tkun l-aktar mod xieraq u proporzjonat biex tiġi kkompilata l-evidenza fid-dawl tač-čirkustanzi involuti (bażikament, distanza konsiderevoli bejn ir-residenza tax-xhud u l-awla tal-qorti), filwaqt li dejjem jiġu żgurati l-prinċipju tal-kontradittorju u d-dritt tad-difiża tal-partijiet. Il-prattika tal-kontrolli tax-xhieda li jirrisjedu f'pajjiż ieħor tal-UE permezz ta' vidjokonferenza hija konformi wkoll mar-[Regolament \(UE\) 2020/1783 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2020](#), u f'pajjiżi terzi hija konformi mal-[Ligi dwar il-kooperazzjoni legali internazzjonali](#) u konvenzjonijiet u trattati eżistenti.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

Din hi l-attività li biha l-imħallef jiddetermina l-effikaċja tal-evidenza kkompilata b'mod ġenerali, skont ir-regoli ta' kritika solida. Madankollu, kif indikat aktar 'il fuq, hemm ċerti tipi ta' evidenza li l-evalwazzjoni tagħhom hi stabbilita mil-ligi; pereżempju, fir-rigward ta' atti pubbliċi u privati u l-eżami tal-partijiet, f'ċerti każijiet.

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Evidenza li tinkiseb b'mod illegali ma tistax tiġi ammessa. Barra minn hekk, evidenza miksuba b'mod dirett jew indirett bi ksur tad-drittijiet jew tal-libertajiet fundamentali ma jkollha ebda effett. Għaldaqstant, evidenza bħal din tiġi injorata mill-qorti meta tiddeċiedi dwar il-kawża.

Jekk waħda mill-partijiet temmen li nkisru d-drittijiet fundamentali meta nkisbet jew instabet kwalunkwe evidenza li ġiet ammessa, din trid tiddikjara dan minnufih, filwaqt li tinnotifika lill-partijiet l-oħra fejn dan ikun xieraq. Imbagħad l-imħallef jiddeċiedi dwar il-legalità ta' din l-evidenza.

Jekk l-imħallef jemmen li nkiser dritt fundamentali meta nkisbet l-evidenza, dan jiċċad l-evidenza *ex officio*.

Din il-kwistjoni, li tista' titqajjem ukoll mill-qorti fuq inizjattiva tagħha stess, tiġi solvuta fil-proċedimenti jew, fil-każ ta' proċedimenti orali, fil-bidu tas-seduta, qabel ma tibda tiġi kkompilata l-evidenza.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

Jekk parti tintalab tixhed mill-parti l-oħra, l-evalwazzjoni ta' din id-dikjarazzjoni tiddependi mill-kontenut tat-tweġibiet mogħtija. B'hekk, jekk il-bqija tal-evidenza ma turix xi mod ieħor, is-sentenza tikkunsidra bħala veru kwalunkwe fatt li parti tkun għarfet bħala tali jekk dik il-parti tkun ħadet sehem b'mod personali fihom u l-istabbiliment tagħhom bħala veri jkun ta' preġudizzju għalkollox għaliha. F'kull aspett ieħor, il-qorti tevalwa l-kontenut tad-dikjarazzjoni skont ir-regoli ta' kritika solida.

Bl-istess mod, il-qorti tista' taċċetta bħala veri fatti personali dwar il-partijiet jekk dawn ma jidhrux biex jixhdu (wara li jkunu ġew imħarrka u avżati kif xieraq dwar l-effetti tan-nuqqas ta' dehra tagħhom) jew, wara li jidhru, jirrifjutaw li jixhdu jew jaħarbu mill-mistoqsijiet, dment li dawn ikunu fatti li fihom il-parti li tkun qed tiġi eżaminata tkun ħadet sehem personalment u l-istabbiliment tagħhom bħala veri jkun ta' preġudizzju sfiħ jew parzjali għalihom. Barra minn hekk, kwalunkwe parti li ma tidhrix tkun soġġetta għal multa ta' bejn EUR 180 u EUR 600.

4 Dan l-Istat Membru f'konformità mal-Artikolu 2(1) tar-Regolament dwar il-Kompilazzjoni ta' Xhieda speċifika awtoritajiet oħra li huma kompetenti li jiġbru l-provi għall-finijiet ta' proċedimenti ġudizzjarji f'materji ċivili jew kummerċjali skont ir-Regolament? Jekk iva, dawn f'liema proċedimenti huma kompetenti li jiġbru l-provi? Jistgħu jitolbu biss il-ġbir tal-provi jew

Jassistu wkoll fil-ġbir tal-provi abbażi ta' talba mingħand Stat Membru ieħor? Ara wkoll in-notifika skont l-Artikolu 2(1) tar-Regolament dwar il-Kumpilazzjoni ta' Xhieda

Spanja ma speċifikatx awtoritajiet oħrajn li jistgħu jikkumpilaw xhieda għall-finijiet ta' proċedimenti ġudizzjarji. Din il-funzjoni hija riżervata għall-qrati Spanjoli.

■ L-aħħar aġġornament: 23/12/2025

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.